

Rembrandt in houtskool

• vanaf groep 5

Werkwijze

Laat de kinderen op een A5-tje zonder verdere tekeninstructie een kwartiertje met behulp van een spiegeltje **met potlood (!)** hun eigen portret natekenen. Leg na die tijd in kleine groepjes de bijzondere gebruikshouding van houtskool en de manier van werken met wiek en kneedgum uit.

Als je hun zelfportret bespreekt, maak je duidelijk dat de meeste mensen eerst de omtrek van het hoofd tekenen om dat vervolgens met allerlei onderdelen in te vullen. Bij deze opdracht is het de bedoeling om die werkwijze te doorbreken.

Wijs erop dat om een gezicht -of elk ander willekeurig voorwerp- helemaal geen lijn zit. Ze moeten proberen het gezicht te zien als een verzameling lichte en donkere vlakken. De verschillende tonen krijg je door zacht met het houtskool over het papier te bewegen. Als je dat heel zacht doet, krijg je een licht-grijs vlakje. Druk je wat harder, dan wordt het iets donkerder. Hele donkere partijen doe je pas als de tekening bijna af is.

Het schetsen met houtskool moet je beslist even voordoen. Laat de kinderen tijdens de uitleg op jouw blaadje ook even zo'n schetsmoment ervaren waarbij je de juiste tekenhouding met het stukje houtskool controleert.

De eigenlijke oefening wordt gemaakt op A3 tekenpapier. Het tekenen van een gezicht met houtskool is eigenlijk nog te moeilijk voor deze leeftijdsgroep, maar het gaat uitsluitend om het ervaren van licht en donker.

Beeldmateriaal

Aan het begin van de houtskool instructie toon je verschillende afbeeldingen van Rembrandt, waaronder ook de kleuruitvoering van het portret dat ze later gaan bewerken. Vertel enige interessante feitjes over Rembrandt en teken zijn handtekening na op het bord. Als ze die handtekening onder hun tekening zetten, wordt deze tenminste enkele miljoenen euro's waard (!)

Alle nu volgende benodigde afbeeldingen zijn (via een beamer) te tonen en staan op:

Nodig:

een lichte print op A3 tekenpapier
portretvoorbeeld Rembrandt op A4 gekopieerd,
houtskool en kneedgum
een spiegeltje voor het zelfportret
Als inleiding tekenen de kinderen hun eigen portret op een A5 waarop tevoren een schilderijlijst is gekopieerd (pagina 4).

Lesdoel

De leerlingen maken kennis met een voor de meesten geheel nieuw tekenmateriaal. Ze leren 'schilderen' met houtskool en ervaren daardoor verschillen de grijstonen. Ze leren wie Nederlands belangrijkste schilder was en maken kennis met enkele werken van hem waar-onder de Nachtwacht.

Middel

Op een A3 vel tekenpapier waarop tevoren een hele lichte afdruk van een zelfportret van Rembrandt of van Titus is geprint, bewegen de kinderen hun stukje houtskool. Hierbij worden door verschillen in druk meerdere grijzen gemaakt. Met een tekenwiek of tissue proberen ze ook de verschillende tonen wat te egaliseren. Ten slotte wordt kneedgum gebruikt om in de lichte grijzen nuances van wit aan te brengen.

https://janmac.nl/Rembrandt/afbeeldingen_les_Rembrandt.html

Bij de afbeeldingen:

Op het eerste plaatje kun je zien dat er om een gezicht helemaal geen lijn zit.

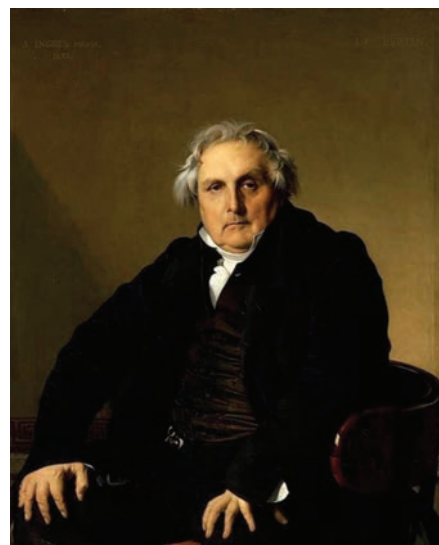
Ook bij het marmeren beeld zie je wel licht en donker grijs, maar om het gezicht zit geen lijn.

Nu volgt een voorbeeld van een portret in grijsen, in zwart-wit en in zwart, wit en grijs. Je kunt dus zelf een keuze maken als je iemand wilt uitbeelden.

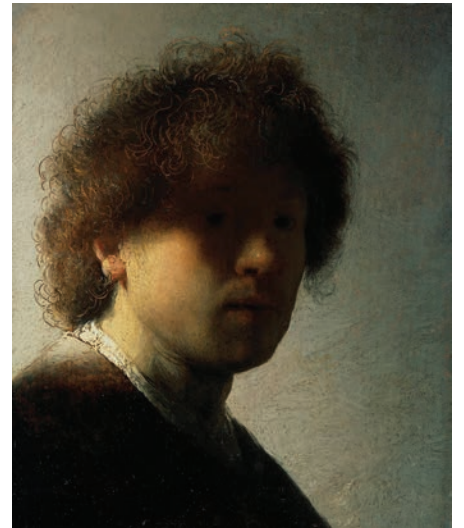
Het zelfportret van Hopper is duidelijk geschilderd, maar bij het portret dat Ingres in 1832 maakte (enkele jaren voor de uitvinding van de fotografie), zullen ze waarschijnlijk denken dat het om een foto gaat.

Bij het portret van koningin Beatrix heeft de kunstenares Marte Röling er bewust voor gekozen om de omtreklijn nog eens extra dik te maken.

Hierna volgen enkele portretten van Rembrandt.
De dame met de molensteenkraag zal waarschijnlijk enige bewondering afdwingen.

Het portret van Titus, het schilderij 'de ontvoering van Europa door de stier' en de Nachtwacht (wie heeft dit schilderij wel eens gezien?) zijn de laatste plaatjes.

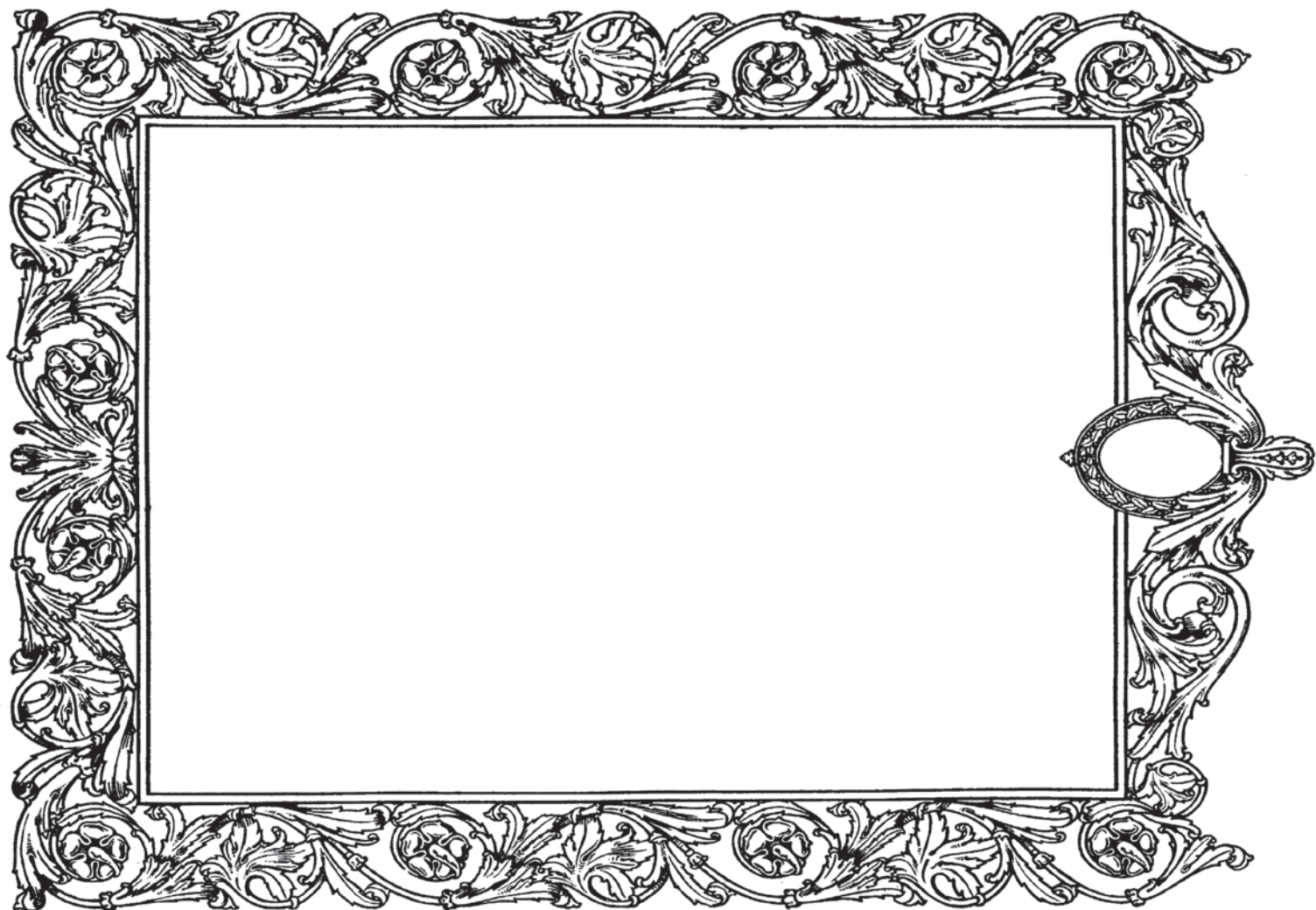
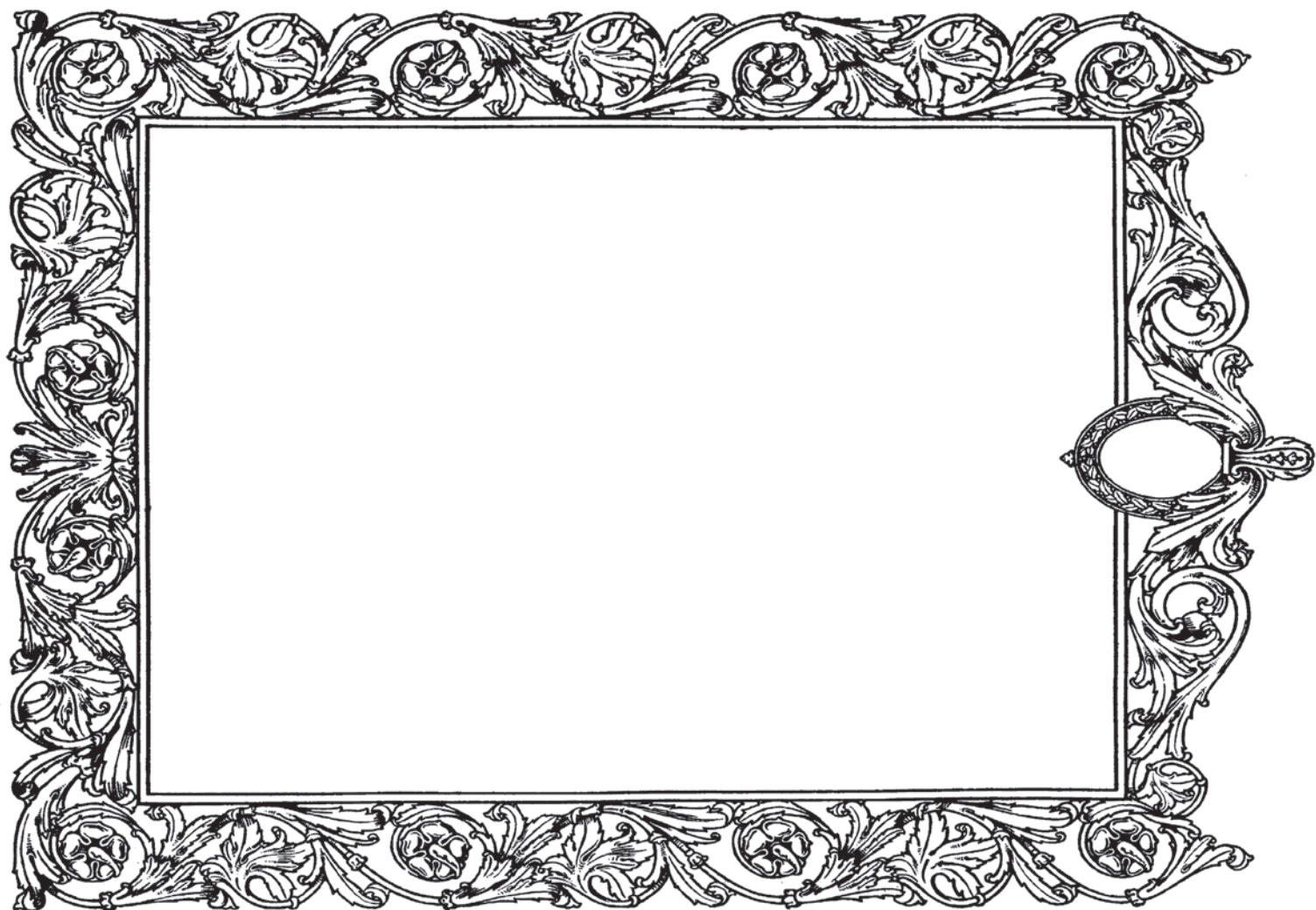
Het gaat alleen om de kennismaking met Rembrandt en veel details zullen waarschijnlijk niet opgenomen worden. Teken de handtekening van Rembrandt nog even op het bord. Er is een aardige Klokhuisfilm over Rembrandt:

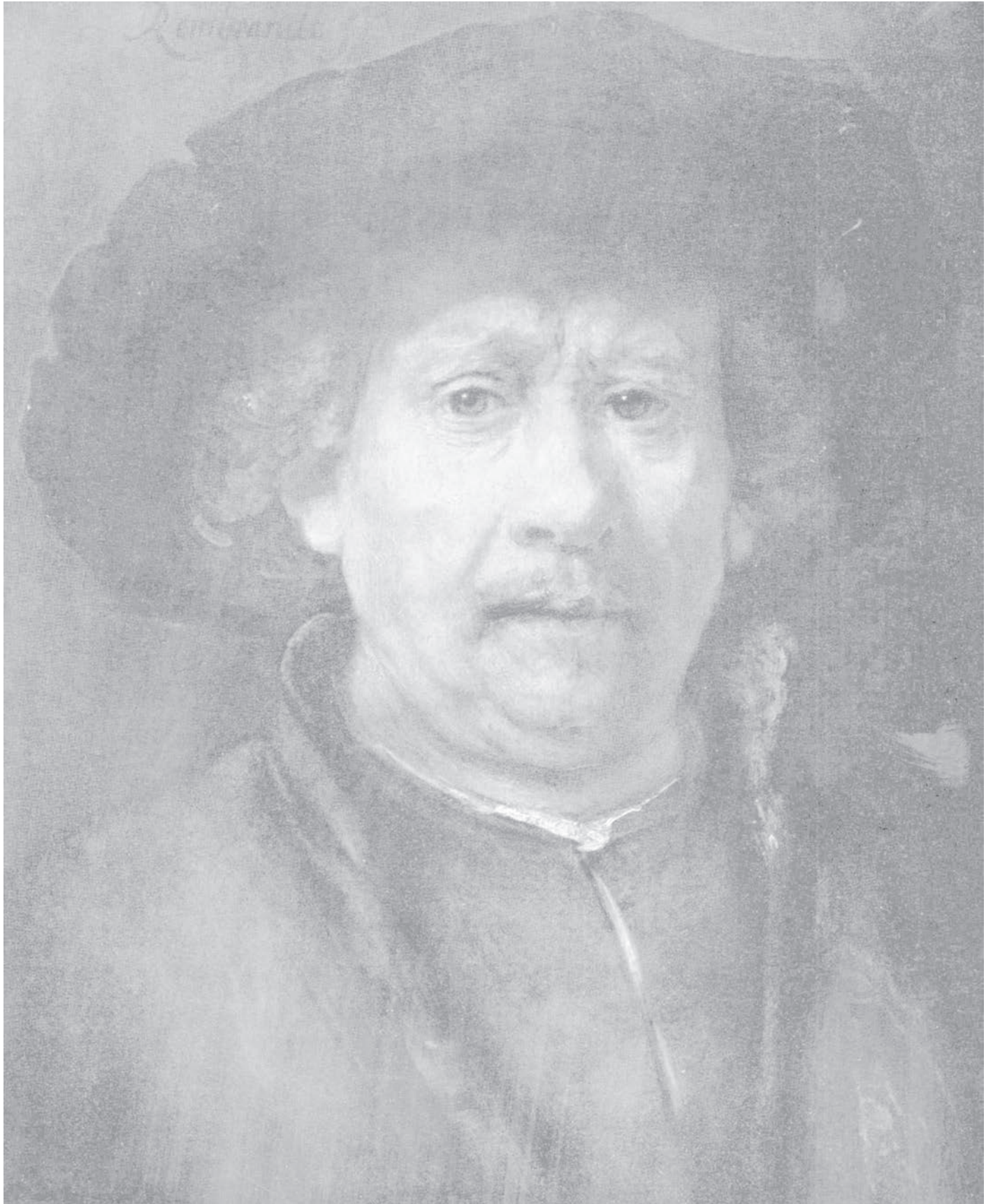
Rembrandt

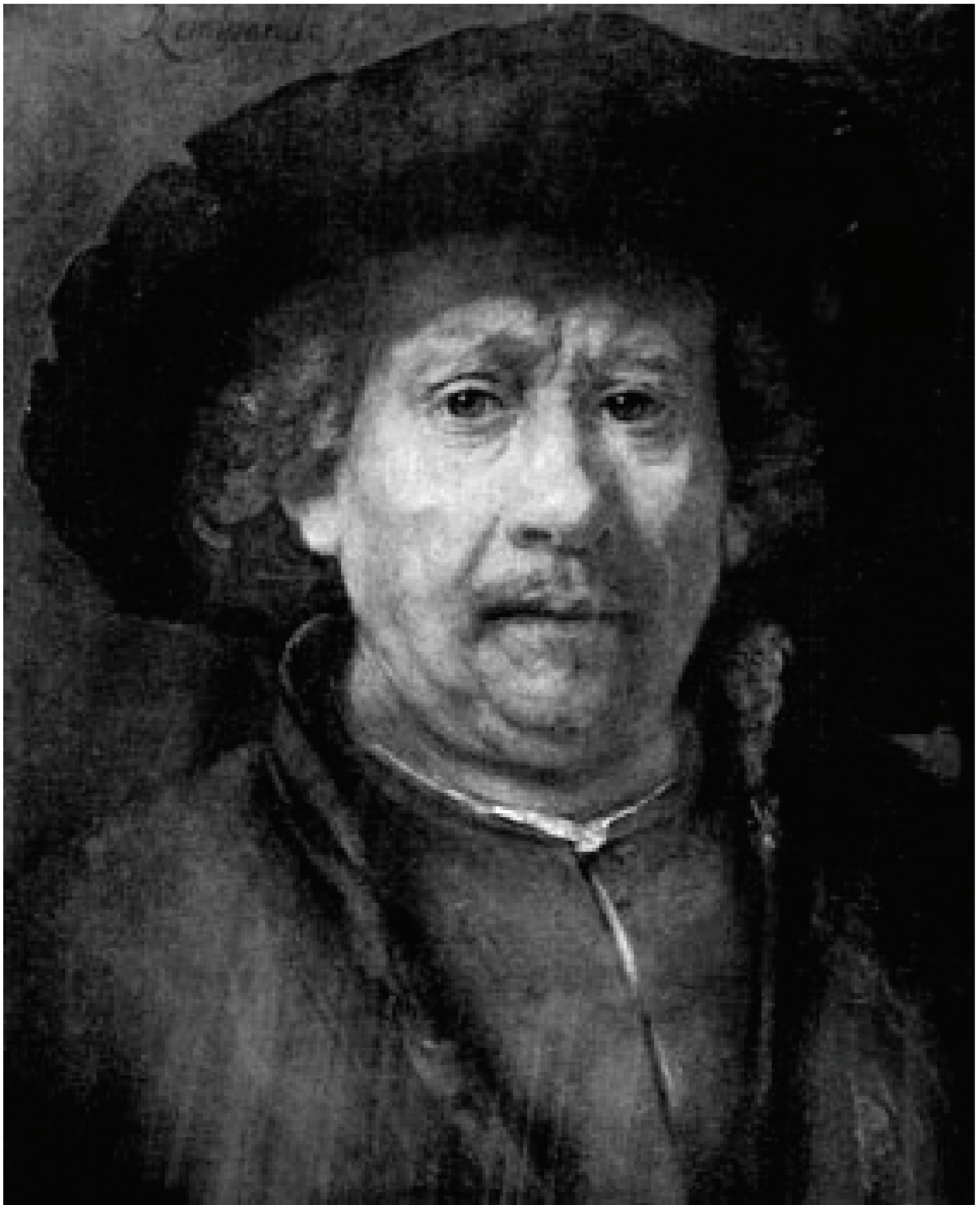
<http://entoen.nu/rembrandt/beeld-en-geluid/klokhuis-rembrandt>

Vergroten tot ongeveer A3 en heel licht afdrukken op tekenpapier, waarbij je deze tekst afdekt.

als voorbeeld kopiëren op tekenpapier A4, waarbij je deze tekst afdekt.

als voorbeeld kopiëren op tekenpapier A4, waarbij je deze tekst afdekt.

Vergroten tot ongeveer A3 en heel licht afdrukken op tekenpapier, waarbij je deze tekst afdekt.